

Regeringskansliet,
Försvarsdepartementet

Remissvar Redo! En utredning om personalförsörjningen av det militära försvaret (SOU 2025:86)

Plikt- och prövningsverkets synpunkter på utredningens förslag

Plikt- och prövningsverket har tagit del av utredningens förslag och anser att utredningens bedömningar och analyser genomgående är väl underbyggda och väl avvägda. Plikt- och prövningsverket tillstyrker till största del förslagen i utredningen och redogör för synpunkter på några av utredarens förslag nedan.

8 Beredskapstjänstgöringens omfattning

8.6 Överväganden och förslag

Plikt- och prövningsverket tillstyrker utredningens förslag om att beredskapstjänstgöring för varje totalförsvarspliktig får omfatta högst 180 dagar vid varje tillfälle.

Myndigheten anser dock att det krävs ytterligare reglering gällande tiden mellan varje tjänstgöringstillfälle. Detta förtydligande krävs då det är oklart hur lång tid som ska gå mellan varje tjänstgöringstillfälle, vilket kan leda till att samma totalförsvarspliktiga kallas med korta intervaller. Plikt- och prövningsverket delar därmed utredningens uppfattning om att det av regleringen bör framgå att beredskapstjänstgöringen i så stor utsträckning som möjligt ska fördelas mellan de totalförsvarspliktiga för att undvika att samma person kallas till beredskapstjänstgöring vid flera tillfällen.

Myndigheten anser att det utan en tydlig reglering kring tillämpningen kan påverka synen på plikten som verktyg.

Skyldigheten att fullgöra beredskapstjänstgöringen bör omfatta samtliga totalförsvarspliktiga enligt samma villkor

Plikt- och prövningsverket tillstyrker utredningens förslag om att skyldigheten inte bör begränsas till värnpliktiga utan även bör omfatta de som krigsplacerats med civilplikt.

9 Kvarstående värnplikt vid höjd beredskap och förlängd värnplikt för officerare

9.5.1 En kvarstående skyldighet att fullgöra värnplikt för den som fullgör beredskapstjänstgöring eller krigstjänstgöring vid höjd beredskap bör införas

Plikt- och prövningsverket tillstyrker utredningens förslag om att skyldigheten att fullgöra värnplikt ska kvarstå så länge det behövs för den som har inkallats till beredskapstjänstgöring eller krigstjänstgöring innan slutet av det kalenderår när han eller hon fyller 47 år.

Myndigheten delar utredningens mening att det vore olämpligt att en värnpliktig under pågående tjänstgöring, då det råder höjd beredskap, skulle avsluta tjänstgöringen enbart på grund av att han eller hon uppnår den övre åldersgränsen för värnplikt och därmed föranleda en vakans i det krigsförband där han eller hon tjänstgör.

Plikt- och prövningsverket anser vidare att det som är mest ändamålsenligt är att det är det militära försvarets behov som bör styra hur länge skyldigheten att fullgöra värnplikt behöver kvarstå för en individ. Dock är skyddet för den värnpliktiges fri- och rättigheter viktigt för att upprätthålla legitimiteten i det svenska pliktssystemet med ett starkt folkförankrat försvar. Det är därför av vikt att värnplikten inte är mer omfattande än vad situationen kräver.

9.5.2 En förlängd skyldighet att fullgöra värnplikt för tidigare anställda yrkesofficerare och reservofficerare bör införas

Plikt- och prövningsverket tillstyrker utredningens förslag om att värnplikt ska gälla till och med slutet av det kalenderår som han eller hon fyller 70 år för en värnpliktig som tidigare varit anställd som yrkesofficer eller reservofficer i Försvarsmakten i minst ett år.

Myndigheten anser dock att förslaget bör inrymmas i samma regelverk som för personalreserv respektive värnpliktsreserv då en krigsplacering på ett förband utan föregående repetitionsutbildning inte kan ske. Vidare vill myndigheten lyfta att det behöver definieras vilka personalkategorier förslaget avser.

10 Krigsplacering av värnpliktiga i personalreserven

10.7 Överväganden och förslag

Plikt- och prövningsverket tillstyrker utredningens förslag om att värnpliktig som inte har tjänstgjort under tio år ska krigsplaceras i Försvarsmaktens personalreserv och där ingå i värnpliktsreserven.

Myndigheten anser att det bör vara samma tillämpning för civilpliktiga inom Försvarsmakten som inte tjänstgjort under tio år, att han eller hon placeras i Försvarsmaktens personalreserv och däri ingå i en civilpliktsreserv.

11 Villkoren för totalförsvarspliktiga

11.9.2 Ersättningen under värnpliktigas tjänstgöring bör höjas

Plikt- och prövningsverket tillstyrker utredningens förslag om att det finns behov av att höja den generella ersättningen som utgår till värnpliktiga under tjänstgöring.

Myndigheten anser dock att nivåerna i den föreslagna höjningen inte är tillräckliga, särskilt i förhållande till civilpliktiga som skrivs in genom annan utredning än mönstring.

11.9.4 En automatisk indexreglering av dagersättningen bör införas

Plikt- och prövningsverket tillstyrker utredningens förslag om att en automatisk index-reglering av dagersättning bör införas.

Likt utredaren anser Plikt- och prövningsverket att en indexreglerad dagersättning är det mest lämpliga sätt att garantera förmånens värdebeständighet och förespråkar ett införande av en sådan reglering. Om ersättningen inte är anpassad efter den allmänna prisutvecklingen riskerar förmånssystemet, och i förlängningen även pliktssystemet, att uppfattas som orättvist. Detta kan ha en negativ inverkan på totalförsvarspliktigas inställning till tjänstgöring.

11.9.5 Dagpenningen bör höjas

Plikt- och prövningsverket tillstyrker utredningens förslag om att totalförsvarspliktiga ska ha rätt till dagpenning med ett belopp per dag som motsvarar hela den totalförsvarspliktiges sjukpenninggrundande inkomst.

Tjänstgöring med värnplikt innebär ytterst en skyldighet att delta i krigstjänstgöring som kan innebära praktisk och taktisk strid samt dödligt våld. Då totalförsvarsplikten utgör en inskränkning i individens rättigheter, anser Plikt- och prövningsverket att den ersättning som den totalförsvarspliktige erhåller bör återspegla den insats som genomförs.

12 Värnpliktigas medinflytande

12.5.1 Nuvarande Pliktråd ska företräda endast värnpliktiga

Plikt- och prövningsverket avstyrker utredningens förslag om att Pliktrådet ska benämnas Värnpliktsrådet och endast företräda totalförsvarspliktiga som genomgår grundutbildning med värnplikt.

Myndigheten anser att ett samlat råd för både värnpliktiga och civilpliktiga är mer ändamålsenligt då värnplikt och civilplikt regleras av samma lag. Eftersom totalförsvarspliktigas skyldigheter framgår av lagen om totalförsvarsplikt anser Plikt- och prövningsverket att de pliktigas rättigheter, skyldigheter och förmåner kan företräddas av ett Pliktråd.

Myndigheten ser att det skulle ge större tyngd och effektivitet med ett system som fungerar som en helhet och anser att det skulle stärka rådet.

Plikt- och prövningsverket vill även framhålla att förordning (2017:1249) om medinflytande för totalförsvarspiktiga, som infördes i samband med att plikten återaktiverades 2017, enbart omfattar totalförsvarspiktiga som genomför grundutbildning längre än 60 dagar. Därmed saknas idag medinflytande för totalförsvarspiktiga som genomför repetitionsutbildning och beredskapstjänstgöring. Givet det förändrade omvärldsläget kommer sannolikt fler totalförsvarspiktiga genomföra repetitionsutbildning och det kan även bli aktuellt med beredskapstjänstgöring, som enligt utredningens förslag kan komma att bli mer omfattande än grundutbildningen. Plikt- och prövningsverket anser att det är viktigt att även dessa grupperns intressen tas tillvara och att även de ska ha en rätt att utöva medinflytande. Pliktrådet bör därför få ett uppdrag med större omfång som, utöver grundutbildning, även omfattar repetitionsutbildning samt beredskapstjänstgöring i de fall då detta är aktuellt.

13 Reservofficerare

13.4 Rätt till tjänstledighet för reservofficerare

Plikt- och prövningsverket tillstyrker utredningens förslag om att det bör införas en ny bestämmelse i lagen om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m. och att det av den nya bestämmelsen uttryckligen bör framgå att reservofficerare har rätt till ledighet från sin civila anställning vid tjänstgöring som reservofficer.

Myndigheten ser positivt på att bestämmelsen i 9 kap. 4 § blir tydligare för såväl totalförsvarspiktiga som för arbetsgivare. Plikt- och prövningsverkets erfarenhet från inkomna frågor till myndigheten påvisar att det finns en osäkerhet bland allmänheten vad som gäller avseende ledighet från sin civila anställning, vid exempelvis repetitionsutbildning. Myndigheten instämmer därmed i utredningens bedömning att ett förtydligande av en bestämmelse som redan finns inte medför några nackdelar.

16 Civilpiktiga i Försvarmakten

16.6.2 Civilplikten bör aktiveras för verksamheter i Försvarmakten

Plikt- och prövningsverket tillstyrker förslaget om att regeringen bör besluta om att totalförsvarspiktiga ska vara skyldiga att fullgöra civilpikt i Försvarmaktens verksamheter.

Myndigheten håller med utredningens bedömning att civilpikt inom Försvarmakten behöver ses över. I takt med ett ökat behov av civilpikt även inom Försvarmakten ser myndigheten att det behöver göras en helhetsanalys av totalförsvaret och dess behov där det tydligt framgår hur prioriteringar ska göras.

16.6.3 Fler verksamheter i Försvarsmakten där civilplikt får fullgöras

Plikt- och prövningsverket tillstyrker utredningens förslag om att civilplikt bör kunna fullgöras i fler verksamheter inom Försvarsmakten.

Myndigheten vill dock lyfta att de exempel på delfunktioner inom *övrig logistik* där civilplikt ska kunna fullgöras bör läggas till bland de verksamheter som anges i förteckningen under B. i bilagan till förordningen om totalförsvarsplikt i stället för att det samlas inom ett nytt verksamhetsområde med samlingsnamnet *övrig logistik*.

Beredning och beslut

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit stabschefen Mikael Sundell, avdelningscheferna Annika Fahlvik, Bengt Forssten, Marcus Hammarnäs, tf. avdelningschef Daniel Eklund, ekonomichef Åsa Blom och tf. kommunikationschef Per Andersen Helseth. Generaldirektören Peter Göthe har beslutat efter föredragning av stabshandläggaren Jenny Senemngen.

Stockholm, datum som ovan

Peter Göthe
Generaldirektör

Jenny Senemngen
Stabshandläggare